

Helena Krotká / Vizuální transformace funerálního prostoru

Zabývám se tématem paměti a její pomíjivosti. Ve svých pracích se snažím zprostředkovat určité zamyšlení nad vztahy k předcházejícím generacím a památkám na ně. Stále méně dnešních lidí je schopno nějakého citověji vymezeného vztahu ke svým předchůdcům. To je spojeno s určitou povrchností moderního člověka a jeho neschopností hlubšího vnitřního vhledu. Skutečnost, že moderní život je více a více materializován, by však neměla být překážkou pro důstojnou vzpomínku na minulé generace a respektu k jejímu odkazu a všemu co tuto vzpomínku zprostředkovává. Hledám inspiraci, kromě jiného, i v odkazu a biografii vlastních předků. Takto získaná témata zobecňuji a transformuji. Projekt Vizuální transformace funerálního prostoru má výrazně regionální charakter. Vztahuje se zejména k Jakubovu u Moravských Budějovic odkud pochází náš rod, částečně také k Jaroměřicím nad Rokytnou a k Jihlavě, k městu ve kterém žijí poslední tři generace.

Funerální prostor je prostorem mnohorozměrným, a to jak ve své třidimenzionální podobě tak, a to především v rovině intelektuální. Hřbitovy jsou nejen architektonickými památkami, galeriemi pod otevřeným nebem s rozsáhlými sbírkami funerálního sochařství, ale jsou i kronikou v níž je zaznamenáno mnohé o zemřelých. Místa posledního odpočinku však také hodně vypovídají o nás a o naší dnešní společnosti. Pro mnoho lidí v minulosti i v současnosti je funerální prostor prostorem magickým. Hledání různých vztahů uvnitř imaginárního funerálního prostoru, který je průnikem třidimenzionální a intelektuální formy existence, je tématem této práce.

Reaguji na texty z náhrobních kamenů jimiž se buď přímo zesnulý, nebo jeho pozůstalí snaží vytvořit a zdůraznit stopu, kterou svým životem zanechal. Vnímání této poněkud zvláštní literatury je stejně specifické, jako tyto texty samotné.

Tagem je v graffiti podpis, který writer vytváří vlastním osobitým stylem, a kterým se prezentuje na zdích a různých veřejných místech. Tag je nejstarší technikou graffiti. Cílem je popularizovat writerovo jméno pokud možno tak, aby bylo viditelné téměř na každém místě. Ty nejjednodušší nápisy na náhrobcích nejsou ničím jiným než určitou formou tagu. Minimalistické texty funerálních tagů vyjadřují zejména povolání, společenské či rodinné postavení.

Slovník praví, že haiku je nejznámější forma japonské poezie, lyrický útvar tvořený básníkovými slovy. Poezie haiku je zachyceným okamžikem světa a života, který v sobě může ukrývat nejen pouhou vzpomínku na krásu, ale také řadu více či méně skrytých významů a symbolů. Často je spíše než obrazem pouhou nápodobou, klíčem, odkrýváním něčeho hlubšího. Duchovní polohu této křehké básnické formy je snad možné přiblížit citátem Alana W. Watse: „... dobré haiku je oblázkem hozeným do tůně posluchačovy mysli, který evokuje asociace z pokladnice jeho vlastní paměti.“ Podobně jako originální haiku usiluje i funerální haiku svými emotivně formulovanými verši či texty o vyvolání citově zabarveného hnutí mysli. Snaha o zachycení existencionálního okamžiku je v těchto textech maximálně umocněna.

V pracích, ve kterých se věnuji aktuálnímu vztahu naší společnosti k místům posledního odpočinku, se vyjadřuji k některým negativním skutečnostem. Jedná se o projevy vandalizmu,

drobné kriminality a rasismu, které jsou v dnešní době s funerálním prostorem spojovány stále častěji.

Přechod mezi kresebnou a konceptuální částí tvoří dvě práce věnované smutečním oznámením. Tyto vycházejí ze skutečných parte mých prarodičů. Připojením textů a kreseb se snažím unifikované a strohé tisky transformovat tak, aby byly schopné zprostředkovat zamyšlení nad okamžiky završení lidského života. Zatímco babiččino oznámení je doplněno úryvky z jejich niterných dopisů matce, je v práci věnované dědečkovi použita část strohého úředního protokolu policie.

V konceptuálním projektu se vracím do Jakubova u Moravských Budějovic. Tam byly po staletí ukládány ostatky jejích předků. Vizualizuji, jak datové údaje z náhrobních kamenů, tak i celou řadu dalších informací vtahujících se k tomuto místu i jejím předkům, kteří tam téměř čtyři sta let žili.

V části recyklovaný zármutek pracuji s použitou pohřební výbavou. Materiálům, které se v průběhu času změnilo v nevzhledný odpad dávám novou estetickou a významovou hodnotu, přičemž vzniklé koláže nepostrádají určitou magičnost, neboť stále nesou i stopy dotyků zarmoucených pozůstalých.

Helena Krotká